

أَفْضَلُ الْكَيْسِ بَيْعٌ مَبْرُورٌ وَعَمَلٌ تَرْجِيلٌ بِيَدِهِ
«حديث شريف»

كِتَابُ الْبَيْعِ

ترجمة سي

تأليف: العلامة صدر الشريعة
عبيد الله بن مسعود الحنفى
ترجمة: موسى التركستاني

تحقيق

الاستاذ شير محمد داملا الخوقندى الاستاذ ابن يمين داملا البخارى

من فقهاء وعلماء المهاجرين البخاريين

أطال الله حياتهما وزادهما للاسلام نفعاً

١٣٨١

مطبعة السنة الحمديّة ت ٧٩٠١٧

القاهرة

فقہ حقنہ و ارد اولان حدیث شریف لہ:

- (۱) من یرد اللہ بہ خیراً یفقہہ فی الدین
- (۲) لکل شیء عماد و عماد هذا الدین الفقہ
- (۳) خیر دینکم أیسرہ و خیر العبادة الفقہ
- (۴) لفقہہ واحد أشد علی الشیطان من ألف عابد

نشر و توزیع هذا الكتاب

وَقَفَّ لِوَجْهِ اللَّهِ تَعَالَى

شکر

خزینہ غیبیہ الہیہ دن کمینہ گہ احسان ایتلغان بو کتاب نی ، اعتنا ایله تحقیق و اہتمام ایله تدقیق قیباغان ، علم فقہ گہ عاید دقیق و حساس نکتہ لریگہ دقت ایله کوزدن کیچرغان اونگہ متعلق فتوی کتاب لریگہ تطبیق اٹناسیدہ ہم لیلاً ہم نہاراً ہمت لری سبقت ایتکان سعودی عربستانی دہ گی بخاری جماعہ لرینک افاضل علماء و مشہور فقہاء لریندن مدینہ منورہ دہ گی استاد محترم فقیہ ملاشیر محمد آخون داملا بلان مکہ مکرمہ و طائف دہ گی الاستاذ المحترم المحدث ابن یمن قاری داملا حضرت لریگہ مدیون شکران من . جناب حقندن اوذات لرنی علم اسلام گہ دہا نافع بولولرینی نیارایتہ من .

ترجمہ دہ گی مشکلات لرنی واضح بولیشی اوچون وقتینی وقف قیباغان محترم استاد شریف مخدوم نمنگانی گہ صمیم قلب دن منتدار من . عنقا گہ ہمسایہ بولایازغان ، زمانہ مزنگ نادر اثر لریندن حقیلہ استفادہ لاندرغان محترم ملابرات آخون و محترم عبد الفتاح قاری خوفندی لرگہ ، پاک نویس لیکت دہ و سائر مسئلہ لردہ مقدورینی صرف ایتکان الشیخ عبد القادر « کرامۃ اللہ » ، کبی فاضل لریمزگہ ، طبع و ترتیب حقندہ ، کورساتکان علاقہ لری اوچون مطبعہ مندیری الاستاذ احمد ابراہیم گہ ، السید عبدالرازق گہ باشقہ بو حقندہ معنوی یاردم لری سبقت ایتکان ذاتار گہ آیری آیری تشکر ایتمکملہ مفتخر دور من .

عنایت ہر کیمہ یوزدوتسہ عصیانی حجاب اولمز .

گونش دوغد یقچہ زیرا پردہ ظلمت نقاب اولمز .

مقدمه

اون تور تینجی عصر هجرینک ربع ثانیندن باشلاب اختیاری اولارق ترک وطن قیلغان همشهر لر ، صونکرا دن برینجی جهان محاربه سیده توغولغان قیزیل جلاد لر ظلمیله ، دینسز کامونسیت لر تضیقینه عزیز وطن لریدن اضطراری جدا بولوب ، انقلاب تولقون لری بلان سورولیب ، سورولوب غربت ساحلیغه چقوب آنگان الوغ تورکستان لیلر کافه برلاشب مهاجرت تورموشیغه بویون سونوب ، تقدیر گه تن بیریب هجرت حیاتنده عمر گذار ایکانلیغ لری تورکستان لیلر تاریخننده بیوک بر حادته دور .

الوغ تورکستان مهاجر لریندن بوگون حجاز ارض مقدسه سیغه توپلانغان لریمز اولاً : الله تعالی ننگ فضل و کرمیله ، قالاویرسه جلالة الملك نی سایه دولتیده ورجال الدولة لرننگ حمایه لریده بوجایده گی امید ایتمیگان بخت لی حیاتلریدن استفاده ایتوب خالق ذو الجلال حضرت لریغه قیلا دور غان عبادت لرینی کامل رویشده ، بی کم وکاست بولوشیغه حدا الامکان کوشش قیلماقده لر .

ذاتاً دینی و دنیوی ایشلریمزده شریعت میز کور ساتکان یول بلان اولاد لریمزی تربیه قیلایش ، واجبات دینیّه میزنی بیلایش - اورگانیش ، چن (حقیقی) مهاجر من دیگان کشینی کوز او نکیده گی غایه آما لیدور .

ضروریات دینیّه میزدن ایننگ مهم لری . اعتقادات ، عبادات و معاملات گه عاید مسئله لر دور . بو موضوعار بولسه قرآن کریم و حدیث شریف ده

وانلردن استنباط قیلینب یازیلغان ثقه ومعمد فتوی کتاب لریده بیان
قیلنمشدور .

قواعد عربیه دن بی خبر کشیلرنی بو اثر لردن استفاده لری غیر ممکن دور
فرض قیلدوک - برکشی کتاب الله وسنة رسول الله دن لایقیله فایده لنک
هو سیله چالیشسه : اولاً علم نحونی اوقوب ، علم لغت گه او بدان معلومات
حاصل قیلادور . صونگرا قالمیش لوازماتیفه برقانچه مدت عمرینی صرف
قیلغانده ، نهایت عربی مطالعه سینی چقار غاندن کین برآز استفاده لانه بیلور .
بو موققیات ایسه ، بیش اون یل محنت قیلم غونجه ، ریاضت چیکا غونجه ،
قولغه کیلما یدرغان برگهر آلهی ایکانلیغی آشکار دور . خصوصاً مهاجرت
تورموشنده گی بی بضاعت لیک ، هر دم شهید لیک بلان یاشا غوچی بز
تورکستا نلیلر اوچون تطبیق مشکل بولیب آنجق یوزده برگه نصیب بولا
دورغان فیض ربانی دور .

ذاتاً اوزگه تیل لرده یازلغان برکتاب گه نسبتاً ، اوز تیلنده یازیلغان
برآردن اوز قومی ننگ آسان وقولا یلقله فایده لانیشی هرکسجه معلوم دور .
خصوصاً بوگونگی مختلف منطقه لرده ، تورلی - تورلی قوم لر آراسیده
آرالاشیب یاشا غوچی تورکستا نلیلرنی حالیفه اطراف لی برنظر تاشلانسه ،
برآز ده ملاحظه قیلنسه بوخصوصه گی احتیاجلری آب آچق میدانده دور .

قوم میزنی بو احتیاجلرینی جزئی بولسه ده برنوع تأمین ایتمک اوچون
مسائل دینییه میزگه عاید هرخیل اثر لردن اوز زبانمزده قولدن کیلفانیچه ترجمه
قیلش فایده دن خالی ایسدور . بیلد یگمزه کوره حدیث کتابلریدن ، مختصر -
وقایه دن وباشقه فقه کتاب لریدن عبادات گه عاید مسئله لرنی ترجمه سی

وجود گه چقمشدر ، اما معاملات گه دائر : کتاب الجهاد ، کتاب الشهادة ، کتاب البیع گه أوخشاش لردن چفتای لهجه سیده ، أوز شیوه میزده یازیلغان کتابلر بولسه هم ممکن دور چونکه جهان ایوانی کینگ دور ، خالی هم ایمسدور ؛ لکن غربت دیارینده ، ینگگی وطن لریده یوقدور - یاخود آزدور .

شوحالده معاملات گه متعلق اثر لرنی تألیف وتضنیف ایتو وظیفه سی اقتسرداری نسبتنده هر بر مهاجرنی دینی دینی (قرضی) کبی قومی وظیفه سی بولسه کیرک . عالم لریمز همت لریله ، استاد لریمزنی قلم لریله بو آرزولر گه عنقریب نایل بولوش اوجون اعتماد میز زور دور .

قلیل البضاعة اولدوغوم حالده بعض تاجر لریمزنی رجالی و أمثال أقران لرم نی تشویق وتشجیع لری ایله ، مکه مکرمه ده گکی چاریک عصر لیک ایقامتم نی شکران نعمتی اوجون محض عون الهی وعنایت ربانی گه اعتمادا کمینه لری متوکلاً ومبسلاً کتاب البیع نی ترجمه سیگه مبادرت ایتدم .

فقها لریمزدن ، محقق استاد لریمزدن تصدیقنه ، نهایت طبعنه وتصحیحنه موفق اولدوغوم بو اثرنی سواد لیک عزیز یورتداش لریم گه تحفه صفتیله وقفاً لله تعالی تقدیم ایتمک ایله بختیار دور من . علما لریمز وفقها لریمز طرفندن خطالرینی تصویب ، قصور لرینی تکمیل ایتولرینه اطمینانم تام دور .

عنایت کبر یادن - هدایت ذو الجلال دن دور .

حق تجلی ایلینجه هرایشی آسان ایدر .

خلق ایدر أسباب نی بر لحظه ده احسان ایدر .

مسجد الحرام ۱۷ ربیع الثانی سنة ۱۳۶۰

موسی ترکستانی

افاده مخصوصه

پر یوزیده کی تورلیک تورلیک زبان لرکه نسبتاً ، عرب تیل ننگ ایننگ بای بر تیل ایکا نلیغی برچه ننگ معلومیدور . تبلیل السنه تأریخندن اعتباراً بو کونفجه یرشارینده = ۳۶۰۰ = که بالغ هرخیل تیل موجود دور (*) بو لرننگ ایچنده ممتاز بولغانی عرب لسانیدور . جناب حق طرفندن نازل بولغان قرآن کریم عربچه دور ، حدیث شریف عربچه دور ، قههی کتابلریمز تامیله عربچه دور .

باشقه تیل لرننگ تورلی کمچیلیک لری سبب لی عرب قاعده لرینی ، عربی کله لرینی حرف بحرف ترجمه سی امکان خارجنده دور . شونجه لیک هرکس قواعد عربیه دن دانشیغه ، معلوماتیغه کوره آلفان نصیبیغه قاراب او نسبت ده بهره یاب بولا دور . هر حالده عالم مدنیت نقدر ترقی ایتسه ، لسان بایلیغی هر قنچه شهرت قازانسه قرآن معجز البیان نی برملت نی تیلیغه تام معنا سیله اویغون صورتده ترجمه سی مشکلدور . ترجمه سیغه باشلانغان بو کتاب نی هم دلیل لری تعلیمات الهمیه دن ، برهان لری ایسه قانون سماویه دن دور . استناد لری ، منبع لری احادیث شریفه دن بولغا نلیغی سبب لی بعض کله لرنی ترجمه سی بزنی زبان میز گه هم چندان اویغون (چسپان) کیلمدی اوشنداق کله لرنی ممکن قدر آیدین لاشتریب ، واضح وروشن صورتده شرحده بیان قیلندی . شونداق بولسه هم کامل ترجمه دیب بولمایدور ، بناً علیه کامل وفاضل ادیب لریمز دن ، عزیز مکرم اوقوچیلریمز دن ، کمچیلیک لرینی عفو ایتولرینی رجاسی ایله خالص شکر لریم نی مقدماتاً عرض ایته من .

مدخل

ترجمه سیغه باشلانغان بوکتاب ده ، شریعت ده حلال بولغان وحرام بولغان بیع لرنی ، وهم بیع نی فاسد قیلا دورغان و باطل قیلا دورغان آلماق — ساتماق (سوداگر چیلیک) لرنی ، امام ابوحنیفه رحمه الله نی مذهب لر ینیچه بیان قیلنا دور .

حضرت امام محمد ، زهد وتقوی گه عاید اثر یازیش لرینک آرزو قیلو چیلریگه جواباً : کتاب البیع نی یازدم کو دیمشدر — امام میزنی مراد لری . حلال — حرام گه تیوشلی مسئله لرنی اوشل کتابم ده بیان قیلدم یعنی پرهیزکار بولغان لر ، خدادن قورققان لر اونگه مراجعت قیلوب تجارت نک ، حکم لرنی اصول لرنی لایقیله بیلسون لر — اورگانب عمل قیلسون لر دیمکدور .

معلوم بولادور که زهد دیمک : حرام دن تارتینمک ، حلال غه رغبت قیلماک دور .

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا ، نَمَّ ذَكَرَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلُ يَطِيلُ السَّهْرَ أَشَعْتُ أَغْبَرُ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ يَارَبَّ يَارَبَّ وَمَطْعُمُهُ حَرَامٌ وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ وَمَا بَدَسُهُ حَرَامٌ وَغُذِيَ بِالْحَرَامِ فَأَتَى يُسْتَجَابُ لَهُ (*).

(* الأربعين النووية الحديث الع.شر (الامام مسلم) .

مال شریفی : سلطان الأنبياء حضرت لری الله تعالی پاک دور ، حلال
و پاکیزه لیک دن باشقه سی نی قبول قیلمايدور ديب بيورمش لر . صونکرا
رسول خدا بيوردي لر : مشقت لیک اوزاق سفر لرده آزیب توزیب
غبار آلود بولوب ، يکک — ایچمک لری حرام ، تویاتی هم حرام دن بولغان
برکشینی ، یارب یارب ديب کوک غه قاراب قول آچیب یالباریب قیلغان
دعالری ، عرض نیاز لری درگاه الهی که قندای مستجاب بولسون ؟

آنگلاشیلا دور که شریعت میزنی کورساتکا نیچه ؛ يکک —
ایچمک نك ، کیوم کیچه کلرنك و عبادت غه عاید ایشلرنك حلال —
حرامی بولغانیدیک مسلمان لرنك تجارتی ایشلریده یکدیگر لریله (بربرلریلر)
قیلا دورغان آلق — ساتمق لرینده هم حرام لری ، فاسد لری ، مکروه لری
باطل لری باردور ، حدث شریف ده ققهه کتابلرینده بولرنی آچق و روشن
قیلوب کورساتمشدور که مؤمن و مسلمان بولغان کشیلر ، اوزلرینك دینی
ایشلرینی شریعت بویورو غیچه بجا کیلتوریش لری لازم دور . بنا علیه تجارت
و صناعت کسب لری هم دینی دور هم شرعی دور . الدینُ المعاملة (الحدیث) .

تجارت مسئله سی ، اسلام دینی ده مهم موقع لرنی اشغال ایتادور ، بنا علیه
مؤمن و مسلمان اخوان لریمز (برادرلریمز) اوز تجارت لرنی باید که شریعت
کورساتکان نظام بویونجه قیلماقلری ضروردور — لازم دور . بوايسه آیات کریمه
و أحادیث شریفه ایله ثابت دور الله تعالی حضرت لری قرآن کریمه
وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا^(۱) ديب بيورمشدور . مال شریفی : الله تعالی

(۱) سورة البقرة ۲۷ آية — روح المعانی .

سودا (بيع) قبيلش نى حلال قبيلب ربا (سودخورليك) نى حرام قبيلدى ديمك دور . وينه - يا ايها الذين آمنوا لا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل إلا أن تكون تجارةً عن تراضٍ بينكم - (۱) مال شريفى : اى مؤمن لر ! تجارت قبيلب بربر لر نيگزدن راضى بولوشماغونجه آرا لرگزد دگى مال لرگزد نى حقسنزليك ايله يمانك لر .

رسا لتيفاه افنديمىز حضرتلرى بالذات تجارت قيلغان لر ، تجارت قصديله اوزاق سفر لرده بولغان لر . اصحابلرينى ، اُمت لرينى اوشبو كسب گه ارشاد طريقيه تجارت گه عايد خيلى حديث بيان قيلغان لر جمله دن :

- ۱ - أَفْضَلُ الْكَسْبِ بَيْعُ مَبْرُورٍ وَعَمَلُ الرَّجُلِ بِيَدِهِ (۲) معنا سى : كسب لرنى افضل حيله سيز ، فريب سيز يلغان آر الاشماي بولغان تجارت دور وهم كشيلىرنى اوز محنتى وقول كوچى سايه سيده قازا نلغان نرسه دور .
- ۲ - أَطْيَبُ الْكَسْبِ عَمَلُ الرَّجُلِ بِيَدِهِ وَكُلُّ بَيْعٍ مَبْرُورٍ (مَشْرُوع) (۳) .

بو حديث نى ترجمه سى : كسب لرنى يخشيراغى (پاكيزه راغى) كشيلى قول كوچيله حاصل قيلغانيدور ، تجارت هم خيرليك اونوم ليك ايشدور ينه بروايت ده مشروع دور .

(۱) سورة النساء ۲۹ آية تفسير . روح المعاني

(۲) مسند الإمام أحمد ج ۳ ص ۴۶۶ .

(۳) جامع الترمذى .

۳ - التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الْأَمِينُ مَعَ الْفَدِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ (۱) .
ترجمہ سی : توغری سوزلیک ، ایشانچلیک برسودا گر ، پیغبر لر بلان ، صدیق
لر بلان وشہید لر بلان (آخر تده) برگہ دور .

۴ - خَيْرُكُمْ مَنْ أَكَلَ مِنْ كَسْبِ يَدِهِ (۲) معناسی : هر کشیکہ قول کوچی ،
بیلاک قوتی ایله حاصل قیلغانیدن آشاسه ، سیزلرنی یخشیراغکز اوشل کشیدور .
بولردن بشقه حدیث لر حدسیز وحساب سیزدور . ای تاجر لر - !
تجارت لر گزده لغوسوز لر ، یلغان آرا لاش عبارت لر اوتسه ، الرنی صدقه
بیریش بلان تیکیز لا نکیز لر دیب امت لرغه بوکبی التفات ده ہم بولیش لر .
ألوغ صحابه لردن حضرت أبو بکر صدیق بزازیلیک قیلغان ایردیلر .
حضرت عمر عادل نی آزوق أوقات آشلق برلان ، حضرت عثمان نی گزله مه
وخر ما فروش لیک بلان حضرت عباس نی عطر چیلیکده تجارة قیلغان لری
مشهور دور . خلاصه : الله یولنده (فی سبیل الله) جهاد قیلشدن کین حلال
کسب لر نی افضلی تجارت دور . صونکرا زراعت ، صونکرا صناعت دور (۳) .
دیمک :- تجارت اسلام دینی ده مشروع بولیب کتاب الله وسنت
رسول الله ایله هم قولاً هم فعلاً ثابت بولغان عالی برکسب دور . شول سبب لی
مشروع یول ایله تجارت قیلماق ، ترتیب لرینی آداب لرنی بیلماق واور گانماق
هر بز مؤمن ومسلمان کشیگه واجب دور . اونک خلافنده تجارت قیلغان لرنی
تاجر ایمز ، فاجر دییلسه قائلی مسئول بولماسه کیرک .
ومن الله التوفیق . نسئل الله أن یوفقنا لما یرضاه .

(۱) الترمذی : حدیث حسن .

(۲) مسند الإمام أحمد

(۳) شرح الوقایة للعلامة علی القاری ج ۲ ص ۳ .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمين

والصلاة والسلام على سيدنا محمد خير المرسلين وعلى آله وصحبه أجمعين

کتاب البيع

الْبَيْعُ هُوَ مُبَادَلَةٌ مَالٍ بِمَالٍ بِتَرَاضٍ وَيَنْعَقِدُ بِإِجَابٍ وَقَبُولٍ
بِلَفْظِي مَاضٍ وَتَعَاظٍ مُطْلَقًا .

ترجمہ : بیع دیمک شرعہ مالنی مال برابریکہ ملک بولیش صورتیلہ
ایکی طرف راضی لاشب آلشتر مکدور . مذکور بیع ایجاب وقبول بلان اوتکان
زمان (صیفہ سی) نی ایکی لفظی آلم - ساتم بلان منعقد بولادور ، یا خود
آلینفان - ساتلفان نرسہ نی بربریفہ تافشرماق لری بلان بیع برپا بولادور .

شرح : بعض فقہلر نزدیکہ مضارع صیفہ سی بلان حالی ارادہ قیلنسہ ہم
بیع منعقد بولادور اما قبول قیلوچی نک ماضی لفظی بلان قبولی شرط دور مثلاً :
ساتوچی شونچہ گہ ساتھ من یا خود شونچہ گہ آلاقالینسک دیب ایجاب
قیلفانده - آلوچی نک خوب آلم دیمکی بلان بیع منعقد بولادور . وینہ
ایجاب قبول آغزہ کی بولغانیدیک یازوچیزو ، خط بلان ہم بیع برپا بولادور
ساقاونی معروف اشارتی بلان ہم بیع منعقد بولادور (*).

(*) مجلة أحكام عدلیه : ۱۷۲ . نجی ۱۷۳۰ . نجی ۱۷۴ . نجی ماده لر .

إيجاب ديمك : آلوچی یاساتوچی نی بری طرفندن سودانی

بوتوشیکه عاید باش سوزنی اثبات برله اورتاغه تاشلاما قدور ، سودا باشیده اول ساتوچی مالنی نرخنی شونچه دیب اظهار قیلسه ، خواه آلوچی اوزی شونچه غه بیراسیزی ؟ یا که شونچه که آلامن دیب مالغه بها بیرسه ، شو اولغنی سوزنی إيجاب دیب ایتلادور ، چونکه شونده گنه یینه بری اولگی نی سوزینی قبول قیلشدنه اختیارلیک بولادور .

قبول ديمك : آن دیگرنی بیع نك قبول قیلغا نلیغیکه عاید خواه

صراحت بلان ، خواه اشارت بلان قیلغان سوزیدور ، یاخود اینداماسدن مبیع نی یا که فل نی قولغه توتوشدور ؛ مثلاً : بری شونرسه نی شونچه که ساتدم دیگانده . ایکنجی سی گفرماسدین مالنی قولغه آلیش ، یا که فلینی تولاشیدور .

وینه إيجاب که دلالت قیلادورغان : شونی سنکاتوتوم ، شونچه که بیرامن ، شونچه قیلیب قویدک ، بولدی ایمدی توگادی ، دیگانیه اؤخشاش سوزلر ایتلغانده ؛ یینه بری خوب بولیب دور آلام ، من هم راضی ، اجازت بیردم ديمك لری بلان هم بیع منعقد بولادور .

بهمه حال مذکور إيجاب قبول نی مجموعی بلان بیع منعقد بولا دور ، آلوچی وساتوچی بربرلرینی سوزلرینی ایشیتیش لری شرط دور .

دخی آلوچی وساتوچیلر مالنی بربرلریغه تافشر ماقلری بلان هم بیع منعقد بولادور چنانچه : آلام ، ساتدم ، قانچه ، شونچه کله لرینی قوللا نیلما ی ساتوچی مالنی بیع طریقيله ملك قیلیب مالنی تافشرا دور - ، آلوچی فلنی تافشرا دور ،

مال خواه پست بولسون - خواه قیمت بها بولوب تازه نفیس متاع بولسون برابر دور (*) .

وَإِذَا أُوجِبَ وَاحِدٌ قَبْلَ الْآخِرِ كُلِّ الْمَبِيعِ
بِكُلِّ الثَّنِي أَوْ تَرَكَ إِلَّا إِذَا بَيْنَ ثَمْنٍ كُلِّ

ترجمه : آلوچی و یا ساتوچی نی بری شومالنی شونچه گه آلامن و یاشونچه گه ساتا من دیب ایجاب ایتکانده ، ینه بری مالنی همه سینی چقیشیچه یا دیگان فلیغه آلا دور یا ترک قلیلا دور .

مگر هر واحدینی بها می آیروچه بیلگیلا نغان بولسه ، اوز نرخینه خواهلا غانینی تاللاب آلا دور .

شرح : هرگاه ساتوچی مالنی تازه و پست لرینی ، یخشی ویمان لرینی آرا لاشدیریب همه سینی دُنکی غه بها قویسه اولصورتده آلوچی نَسک مالنی تاللاب آلیشی درست ایماس خواه آلوچی طرف تنها بولوب ساتوچی طرف کو بچیلیمک بولسون - خواه عکسی بولسون برابر دور یا مالنی همه سینی آلا دور یا خود ، هیچ آلماسدن تاشلاب کیتا ویرادور .

اگر ساتوچی شوایکاوی مینک تنگه (قروش) گه ؛ مونیسی هم بشیوز - بونیسی هم بیش یوز گه دیسه ، بوضورتده آلوچینی تاللاب آلیشی جایز دور

(*) وقال السكرخي أنه لا ينعقد إلا في الخميس كما في المحيط والمراد : بالنفيس ما يكثر قيمته كالعبد والاماء والخميس ما ينقل قيمته كالنقل والارمان والاحم والخبز كما في النهاية . جامع الرموز ج ۳ ص ۵ :

وَمَا لَمْ يَقْبَلْ بَطْلَ الْإِجَابِ إِنْ رَجَعَ الْمَوْجِبُ أَوْ قَامَ أَحَدُهُمَا .

ترجمہ : بر طرف ایجاب قیلغانده ینه بر طرف قبول قیلما سدن توزیب موجب ایجاب دن رجوع قیلسه (قه یتسه) ، قیلغان ایجابی باطل بولادور .
یاخود ایکسندن برینی اورنیدن تورماغی بلان ایجاب باطل بولادور .

شرح

ساتوجی مالنی ترخینی توختاتب . شو مالنی شو نچه که ساتدم دیب ایجاب قیلغانده آلوجی قبول قیلماسه ، ایجاب باطل بولادور . وینه آلوجی طرفندن اوشبو مالنی شو نچه که آلامن ساته سیزی ؟ دیب ایجاب قیلغانده ، ساتوجی قبول قیلماسه هم ایجاب باطل بولادور . دخی — بر طرف ایجاب قیلغانده — ایکنجی طرفدن ایجاب نی قبولیغه عاید صراحتہ یا که اشاره جواب بولماسدن توزیب ایجاب قیلوجی سوزیدن قایتسه یعنی سودادن اینیسه ، ایجابی باطل بولادور . زیرا آلوجی بولسه آلم دیب ، ساتوجی ایسه ساتدم دیب قبول قیلما غونچه هیچ بری حقدار بولمالایدور . ایجاب هم اوزینی حکمینی افاده قیلمالایدور . غیرتی حقیقی ابطال قیلنمغان سبب لی موجب نی قایتیشیغه اورن باردور . بنا علیه موجب رجوع قیلسه ایجابی باطل دور .

ایکاولری دن برلری (خواه آلوجی — خواه ساتوجی) ایجاب نی قبول قیلشدن ایلگاری مجلسدن تورسه ، ایجاب باطل بولادور چونکه سودا بوتماسدن اورنیدن توریش اونی قبول قیلماغان لیغیغه یعنی سودا نی بوزولغان لیغیغه دلالت قیلادور .

وَإِذَا وُجِدَا لَزِمَ

ترجمه : ایجاب و قبول نك هر ایکی سی موجود بولغانده بیع نك عقدی لازم بولادور .

شرح

بیع نك رکن لری ایجاب و قبول دن عبارت بولوب بویکی لری قیسی وقت ده یوزه گه چقسه ، بیع منعقد (برپا) بولدی دیب بیلینادور . مجلس ده قبض شرط ایماسدور آلوچیده وساتوچیده خیار گه یول قالما یدور .

صحابه لردن حَبَّان اسملی برذات اُکثر بیع ده آلدانیب یورار ایکان رسول مصطفی صلی الله علیه وسلم اولکیشغه : سودا قیلغان وقتینگده فریب گرلیک بولماسن اوچون منگا اوچکون غچه خیار بولسون دیگیل دیب بیور مشلر . شارح حضرتلرینی اشارت لریندن بیلینادور که بیع گه عاید گف و سوزلر بولسه ایجاب و قبول دن ایلگاری عاقِدین نك مذاکره قیلما قاری لازم بولادور . زیرا ایجاب و قبول بلان بیع نی تمام لاب بولوب صونکندن بولغان شرط - شروط لر بیع گه سیفایدور . حالبوکه ایکاولریده هم اختیار قالما یدور .

وَيُعْرَفُ الْمَبِيعُ بِالْإِشَارَةِ لَا بِذِكْرِ الْقَدْرِ وَالصَّفَةِ إِلَّا فِي السَّلَامِ

ترجمه : حاضر مبیع نی یعنی کوز آلدیده گی مال نی اشارت بلان تانیلادور قدر قیمتی نك ذکر قیلش ، یخشیلیغ و یما نلیغ لرینی (وصف لرینی) تعریف قیلش لازم کیلما یدور ، مگر بیع سلم ده مقدارنی ، وصف نی بیان قیلش شرط دور . اوز فصلنده تفصیل قیلنادور .

شرح

مال کوزاوانگیده ، محسوس حالده بولغانده اوشبو مال ديب کورساتش مالی تانیلیشی و بیلنشی اوچون کافی دور . اونی وصف لرینی بیان قیلدیشغه حاجت قالمایدور . مثلاً : برکشی برخرمن بُفداینی شونچه فل غه ساتدم دیسه ، یا که عددی معلوم ایماس بر مونچه کویلاک نی کورساتب شورنی شونچه که ساته من دیگانده یا آلوچی کوریب توریب آلدیم - قبول ایتدم دیسه ، سودا سی جایز دور بیع لازم دور .

اگرده مال غایب بولوب یعنی میدانده موجود بولما سدن فقط نمونه بلان تانانغان بولسه : اولچانا دور غان لردن دان ، آشلق بولسون - تارتیلا دوغان لردن عسل گه ، یاغ گه اوخشا سون - عدد متقارب دن یعنی همه سی یرتیکیزده بولوب کته کیچیک لیکده بربریغه یقین بولوب سانا لا دورغان لردن توخوم ، یا نفاق گه اوخشاش بولسه بولرنک بعض لرینی کوریلسه همه سینی کورولغاندیک بولادور .

اگر ساتانغان مال غایب بولسه ، گویلاک غه اوخشاسه یا که آت گه اوخشاب مینادور غان جانواردن بولسه ، منازعه که یول قویما سلیک اوچون بولرنک بار وصف لرینی جمیع خصلت لرینی ذکر قیلدیش لازم (لابد منه) دور . بوصورتده آلوچی کوروش که خیاری بولادور . یعنی غایبانه تعریف بلان آلدور ، اما کورغانده یا قاسه ، نمونه گه مخالف بولسه ، مشتری آلیش و آلماسلیک ده اختیاری بولادور - بونی خیار الرؤیة دییلا دور .

بیع منعقد بولغان اثناده سودا نقد گه بولسه آلوچی فلینی تولاب مالنی
آلوب کیتا ویرادور . مبادا سودا نقد گه بولمای ذمه ده قالدورغان نسیه گه
بولغانده ، اوشل شهرده یوریب تورغان فل (گاه کوتاریلیب - گاه توشوب)
اویناب تورغان بولسه - او تقدیرده فل نی قدرینی وصف لرینی بیان قیلوب
فلان خیل فلدن بیریلادور دیب تا کیدلاب آچوب قویش شرط دور چونکه
صونسکرادن جنجال غه یول قالما یدور .

وَالثَّمْنُ بِأَحَدِهِمَا

ترجه : مالنی فلی : حاضر گه اشارت بلان غایب گه قدر قیمتی نی
صفتی نی ذکر قیماق بلان تانیلادور .

شرح : مالنی فلی ، ایکی نرسه نك بری بلان تانیلادور . بری : کوزغه
کورساتب شارا خلاتب اشارت قیما غلیق بلان - ینه بری : فلان خیل طلاء ،
فلان خیل تنسگه اونداق کموش ، بونداق آلتون دیب وصف لرینی تعریف
قیلیش بلان تانیلادور هر حالده فلنی بیلینیشی وتانیلیشی اوچون مذکور ایکی
طریق نی بری بولسه کفایه دور .

وَيَصْحُحُ الْبَيْعُ بِشَمَنِ حَالٍ وَمَوْجَلٍ مَعْلُومٍ

ترجه : نقد فل گه بولغان سودا لر صحیح دور . دخی مدتی بیلگیلانغاز
نسیه سودا لر هم صحیح بولور .

شرح : نقد سودا لر أساس اعتباریله صحیح دور . نسیه که بولغان سودا لر هم مدت لری ، مهلت لری تعین لانیس شرطیله صحیح بولادور .
تعلیمات الهی بویونجه « وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ » آیت جلیله می بلان بیع نك حلال
لیغی مطلق دور خواه نقد خواه نسیه بولسون برابر دور . رسول الله حضرتلرینی
بریهودی دن مدتی تعین قیلوب تیمر کویلاک (ساوت) لرینی گَرَوُ قویب
نسیه که آشلق آغان لیکک لری مرویدور . بومسئله دن نسیه سودا لرینده
فل نی قچان بیریش مهلتی نی معلوم قیلش ضرور لیغی آنکلاشیلا دور .
تجارت نی مهم نقطه لریندن بری ده بوتورور .

وَلَا يَضُرُّ الْجَزَافُ إِلَّا فِي الْجِنْسِ

شرح حلی ترجمه : اولچا ماسدن تارتما سدن اوز تجربه سی بلان تخمین لاب
یعنی چامه لاب برسه ، بیع نی سحتی که ضرر بولما یدور ، اما جنسی بر بولغان
مال نی اوز جنسی که چاما لاب بیریش وساتیش درست ایما سدور .
افندیمیز رسول الله حضرتلری ، آلتون نی آلتون که ، کوش نی
کوش که بوغدایی بُغْدَايْگه ، أَرْفَه نی أَرْفَه که ، خرما نی خرما که ،
توز نی توز که مِثْلًا بِمِثْلٍ قیلوب کم هم قیلمای ، زیاده هم بیرمای ، تینک به تینک
اولچاب تارتب نقد بنقد قیلوب ساتینک لر ؛ اگرده اوشبو صنف ده گی مال
لردن جنس که جنس بولمای صفت لری بر بریغه مختلف بولسه خوا هلاغان
لر ینکزچه قول مه قول (نقد بنقد) قیلوب ساتینک لر دیب بیورمشدور لر .
معلوم بولادور که جنسی باشقه بولغان نرسه لر نی نقد بولیش شرطیله

چاما لاب بیر یلسه بیع صحیح دور . اما جنس نی جنس (بر جنس مال لر نی یکدیگری) غه چاما لاب بیر یب بولماسلیک ده کی حکمت شول در که : بونده ربانی احتمالی باردور ، احتمال باره باره - ربا که قوشولوب کیتا دور . بنا علیہ احتیاطاً منع قیلنمشدور .

وَمَطْلَقُ الثَّمَنِ يُحْمَلُ عَلَى الْأَرْوَاحِ فَإِنْ اسْتَوَى
رَوَاجُ النُّقُودِ فَسَدَّ إِنْ اخْتَلَفَتْ مَا لَيْتُهَا .

شرحلی ترجمه : سودا اوزه سیده ، یا که بیع منعقد بولغان مجلس نی آخر ینجه فل نی وصفلرینی شرط قیلناسه ، یا خود شهرده یوریب (آقیب) تورغان فلان خیل فلدن بیر یلور دیب آچق و روشن قیلوب قویولماسه مونداغ بیع ناک فلی نی مطلق الثمن دیب ایتلادور . بو خیل سودا لرده ، اوشل یورت (شهر) ده یوریب تورغان فل لر تورلی بولسه الردن اینک رواج بولغان نوعیگه حمل قیلنادور ؛ او فل لر نی کموش اعتباریله قدر و قیمتی خواه برابر بولسون - خواه بری دیگریندن زیاده بولسون فرق قیلنایدور ، رواج بولغانی معتبر دور . اگرده فل لر رواجده برابر بولوب ، قدر - قیمت ده مختلف بولسه لر یعنی برینی ینه بریندن فرق بولسه بو صورتده بیع فاسد بولادور .

وَإِنْ يَبِّعُ ذُوْ أَوْفَادٍ كُلُّ وَاحِدٍ بِكَذَا
فَإِنْ لَمْ تَتَّفَاوَتْ صَحَّ فِي وَاحِدٍ وَإِلَّا فَلَا

ترجمه : دانه بیع نرسه لر نی سودا سیده هر بردانه سی شوینجه درهم دن دیب ساتلسه دانه لر نی تفاوتی بولماسه بیع بر عدد که صحیحدر . مبادا عدد لر نی